

Mál nr. 85/2024**Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti váttryggingar: Lausafjár- og rekstrarstöðvunartrygging.****Takmörkun ábyrgðar váttryggingafélags.****Gögn.**

1. Málskot mótttekið 7. mars 2024, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 10. apríl 2024, ásamt fylgigögnum.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 18. apríl 2024.
4. Viðbótarathugasemdir V, dags. 22. apríl 2024.

Málsatvik.

Af gögnum málsins má ráða að M hafi orðið fyrir tjóni þann 11. september 2023 er eldur kviknaði í húsnæði fyrirtækisins og tjón varð á vörubirgðum, innréttinum, áhöldum, tækjum og öðrum rekstartengdum lausafjármunum. Atvikum er lýst nánar í fyrirliggjandi skýrslum lögreglu þar sem m.a. kemur fram að A, stjórnarformaður M, hafi verið nýbúinn að yfirgefa húsnæðið er neyðarlínu var tilkynnt um eld í húsnæðinu. Einnig kemur þar fram að hann hafið verið að nota rafsuðutæki í húsnæðinu skömmu áður í þeim tilgangi að gera við bilaðan járnstiga á hjólum. Fyrir liggur rannsóknarskýrsla lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu þar sem fram kemur eftirfarandi niðurstaða um eldsupptök: „Opinn eldur, íkveikja eða glóð. Líklegt má telja að glóð frá rafsuðutæki hafi komist í eldsmat í geymslunni en rafsuðutækið hafði verið í notkun skömmu fyrir brunann.“ Þá liggur einnig fyrir rannsóknarskýrsla Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar dags. 8. nóvember 2023. Niðurstaða hennar er eftirfarandi: „Mögulega hefur neisti frá rafsuðu eða röng meðhöndlun rafsuðuvélar getað orsakað brunann, ekki er þó hægt að útiloka aðra möguleika sem ekki eru rafmagnstengdir.“

Vegna tjónsins hefur M gert kröfu um bætur úr lausafjár- og rekstrarstöðvunartryggingu sinni hjá V. Með tölvupósti þann 14. desember 2023 hafnaði V bótaskyldu úr tryggingunum á þeim grundvelli að A, stjórnarformaður M, hafi valdið váttryggingaratburðinum af ásetningi eða stórfelldu gáleysi. M fer fram á að viðurkennd verði bótaskylda V úr eignatryggingu lausafjár og rekstrarstöðvunartryggingu M hjá V. Jafnframt krefst M þess að viðurkennt verði að bótaskylda V úr lausafjártryggingu vegna tjóns á vörulager, innréttinum, áhöldum og tækjum sem nemi kr. 166.000.413. Rekstrarstöðvun stendur enn yfir og ekki er vitað hversu lengi hún mun standa yfir. M vísar til þess að þann 28. desember 2023 hafi lögregla tilkynnt um niðurfellingu sakamálarannsóknar á grundvelli 4. mgr. 52. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008, á þeim forsendum að ekki hafi verið grundvöllur fyrir þeim grun sem A lá undir. Í kjölfar þess óskaði M eftir því að V endurskoðaði ákvörðun sína og féllist á bótaskyldu. Með tölvupósti þann 26. janúar 2024 tilkynnti V að það héldi sig við fyrri afstöðu og hafnaði bótaskyldu. Byggir M kröfu sína á því að um váttryggingaratburð sé að ræða, sem leiðir til bótaskyldu V. Það liggi fyrir að M hafi tryggt rekstrarstöðvun og eignatryggingu lausafjár hjá V. Ekkert liggi fyrir sem hönd er á festandi um upptök eða orsök eldsvoðans. Því síður er sannað að stjórnarformaður M hafi verið viðstaddur upptök eldsvoðans og látið hjá líða að bæði bregðast við honum og tilkynna um hann. Í skýrslu um brunarannsókn lögreglu er ljóst að eldsupptök eru ekki staðfest. Þá er því hafnað að þær lýsingar sem A veitti hjá lögreglu séu með nokkrum hætti ósannar eða haldnar innbyrðis ósamræmi. Telur M ljóst að V hafi enga tilraun gert til þess að axla sönnunarbyrði fyrir því að skilyrði séu fyrir hendi til þess að skerða rétt M til váttryggingabóta, hvað þá alfarið. Óumdeilt sé að V, sem váttryggingafélag, beri sönnunarbyrði fyrir því að skilyrði séu uppfyllt fyrir því að synja M, sem váttryggingataka, um greiðslu bóta á grundvelli ákvæða skilmála um lækkun bóta vegna sakar M, að öðrum skilyrðum uppfylltum. Einfalt gáleysi dugi ekki til að skerða bótarétt M, heldur ber V að sanna hvort tveggja að A hafi í fyrsta lagi valdið eldsvoðanum og í öðru lagi að hann hafi gert það af ásetningi eða stórkostlegu gáleysi.

V vísar til 3. mgr. 3. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefndina og lýsir því yfir að ekki verði fallist á að nefndin fjalli um fjárkröfur í málinu enda hafi V ekki tekið afstöðu til þeirra krafna og gagna þeim tengdum. Er því farið fram á að þeim þætti málsins verði vísað frá nefndinni. Af hálfu V er bótarétti

hafnað bæði úr brunatryggingu lausafjár vegna tjóns á vörulager, innréttingum, áhöldum og tækjum og úr rekstrarstöðvunartryggingu með vísan til þess að tjóninu hafi verið valdið með íkveikju af ásetningi eða stórfelldu gáleysi með því að framkvæma suðuvinnu inni á vörulager fullum af eldfimur fatnaði. Í athugasemdum sínum tilgreinir V nánar tiltekin rök fyrir þeirri afstöðu sinni að tjóninu hafi verið valdið af ásetningi eða stórfelldu gáleysi A. Þá vísar V til 23. gr. almennra skilmála og 27. gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga, sbr. einnig 14. gr. skilmála rekstrarstöðvunartryggingar en samkvæmt þeim getur ábyrgð V samkvæmt váttryggingarsamningi skerst eða fallið niður hafi váttryggður orðið valdur váttryggingaratburði af ásetningi eða stórfelldu gáleysi. Af 24. gr. almennra skilmála leiði einnig að háttsemi forsvarsmanns og eiganda fyrirtækisins verði jafnað við háttsemi váttryggðs sjálfs með sama hætti og háttsemi stjórnenda og starfsmanna þess. Þá ber váttryggður almenn skylda til þess að fara með váttryggða muni þannig að sem minnst tjónshætta stafi af auk þess sem vísað er til c-liðar 2. gr. skilmála eignatryggingar lausafjár, þar sem fram kemur að váttryggingin bæti ekki tjón sem hlýst af því að váttryggðum hagsmunum er „af ásettu ráði stofnað í hættu af eldi eða hita við upphitun, þurrkun, suðu, bræðslu eða öðru þess háttar [...]“.

Í viðbótarathugasemdum sínum gerir M athugasemdir við það sem fram kemur í greinargerð V og vísar til þess að öll afstaða V sem snýr að meintum ásetningi A til þess að valda sjálfur því tjóni sem varð, byggi á örökstuddum og ósönnuðum ágiskunum og ásökunum V sem eiga sér enga haldbæra stoð í gögnum málsins. Áréttað er að niðurfelling lögreglu á rannsókn málsins grundvallaðist ekki á því að sönnun hafi ekki tekist í skilningi laga um meðferð sakamála, heldur voru ekki einu sinni taldar forsendur fyrir því að gefa út ákæru eða svo mikið sem halda rannsókn áfram. M hafnar einnig alfarið að tjóninu hafi verið valdið af stórfelldu gáleysi. Það sé rangt og ósannað og áréttar M sönnunarbyrði V fyrir slíkum fullyrðingum.

Í viðbótarathugasemdum V kemur fram að í brunatjónum sé sönnunarstaða almennt erfið þar sem sönnunargögn eru brunninn og það er einmitt ástæða þess að slík mál leiða í fáum tilvikum til ákæru. Þegar litið sé til þeirra gagna sem fyrir liggja telur V að þau styðji eindregið þá ályktun að eldur hafi verið borinn viljandi að húsnæðinu eða hið minnsta hafi A sýnt af sér stórfellt gáleysi sem valdið hafi brunanum. Sönnunarstöðu, þ.á.m. sönnunarbyrði V, verði að meta í ljósi þess að um einkamál er að ræða en ekki sakamál og því ekki sömu kröfur til sönnunar.

Álit.

Ágreiningur lýtur að því hvort tjón það sem varð á vörubirgðum, innréttingum, áhöldum, tækjum og öðrum rekstrartengdum lausafjarmunum í eigu M, sé bótaskyldt úr eignatryggingu lausafjár og rekstrarstöðvunartryggingu M hjá V. Ágreiningslaust er að tjónsatburðurinn sem slíkur falli undir gildissvið skilmála fyrrgreindra trygginga. Ágreiningur lýtur að heimild V til þess að fella niður bótarétt að fullu á þeim grundvelli að tjóninu hafi verið valdið af ásetningi eða stórfelldu gáleysi, sbr. 27. gr. laga um váttryggingarsamninga. Samkvæmt 1. mgr. 27. gr. laganna ber félagið ekki ábyrgð ef váttryggður hefur af ásetningi valdið því að váttryggingaratburður varð. Samkvæmt 2. mgr. losnar félagið úr ábyrgð í heild eða hluta hafi váttryggður valdið váttryggingaratburði með háttsemi sem telja verður stórkostlegt gáleysi. Þegar um slíka takmörkun á ábyrgð váttryggingafélags er að ræða ber váttryggingafélag almennt sönnunarbyrði um að slík háttsemi hafi átt sér stað.

Líkt og fram hefur komið var niðurstaða rannsóknarskýrslu Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar á þann veg að mögulega hafi neisti frá rafsúðu eða röng meðhöndlun rafsúðuvéla getað orsakað brunann en ekki sé þó hægt að útloka aðra möguleika sem ekki eru rafmagnstengdir. Niðurstaða rannsóknar lögreglu var sú að líklega megi telja að glóð frá rafsúðutæki hafi komist í eldsmat í geymslunni. Með bréfi dags. 29. desember 2023 var A tilkynnt að rannsókn málsins væri hætt þar sem ekki var talinn grundvöllur til að halda henni áfram. Kæruliður var: „Brenna, íkveikja þar sem mönnum mundi vera af því bersýnilegur lífsháski búinn eða eldsvoðinn mundi hafa í för með sér augljósa hættu á yfirgripsmikilli eyðingu á eignum annarra manna.“ Þessi niðurstaða lögreglu liggur fyrir eftir ítarlega rannsókn og vitnaskýrslur.

Hefur V ekki lagt fram nein önnur gögn en þau sem lögregla byggði sína rannsókn á. Verður ekki séð að í lögregluskýrslum eða öðrum gögnum málsins hafi komið fram fullnægjandi sönnun um að tjóninu hafi verið valdið af ásetningi eða stórfelldu gáleysi A. Af því leiðir að fallast verður á greiðsluskyldu V úr eignatryggingu lausafjár og rekstrarstöðvunartryggingu.

Ágreiningur um bótafjárhæðir getur komið til úrskurðar úrskurðarnefndar í váttryggingamálum skv. 3. mgr. 3. gr. núgildandi samþykktu fyrir nefndina, án samþykkis váttryggingafélags, ef fjárhæð

ágreiningsins nær að lágmarki 25.000 króna upp að hámarki fimm milljóna króna. Sú fjárhæð sem M hefur lagt til grundvallar kröfu sinni á herðar V er utan þeirra marka og liggur fyrir að V samþykkir ekki að nefndin fjalli um fjárkröfur í þessu máli. Er þeim þætti því vísað frá nefndinni sbr. c-lið 1. mgr. 4. gr. samþykta nefndarinnar.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr lausafjár- og rekstrarstöðvunartryggingu sinni hjá V.

Reykjavík, 16. maí 2024.
rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir